

Salmijärvi, Katariina

Ruovesi landscape – artist essays 2016

Väri on minulle yhtä lailla materiaalia kuin sisältöäkin.

Materiaalina käytän mitä väriä, milloinkin – öljyväriä, öljyväripuikkoa, liitua, Conte-kynää, lyijykynää; hyviä, laadukkaita, halpoja, huonoja – välillä ihan mitä käteen sattuu. Olenpa joskus pyörittänyt teostani työhuoneen lattian liassakin saadakseni siihen haluamani värisävyn. En ole tarkka laatuvaatimuksista, mutta olen tarkka värituntumasta: jos materiaali ei työstäessä käyttäydy haluamallani tavalla, jätän sen työhuoneen nurkkaan pölyttymään. Joskus huonopigmenttinen, halpa väri saa aikaan juuri sitä, mitä tahdon. Sama koskee muitakin työvälineitä: saatan maalata vuosikausia vanhalla, kuluneella siveltimellä, koska sen varressa on tietty tuntuma ja toisaalta siksi, että vain kovettuneella koppuralla saa tietynlaista jälkeä aikaiseksi. Uudet saattavat jäädä kokonaan käyttämättä, koska jokin niiden kosketuksessa käteen tai maalauspinnoille ei miellytä. Vaalin välillä likaisia, kuivuneita maalausrättejäni ja -sieniäni, koska joskus juuri niillä on syntynyt, ja kenties jatkossakin syntyy, sitä mitä haluan.

Olen maalatessani kärsimätön. Kyllästyn ja pitkästyn, jos epähuomiossa tulen ennakkoon luoneeksi työhöni liikaa ohjaavia ajatuksia tai minun tulee noudattaa tiettyyn tekniikkaan liittyviä työvaiheita. Koska kuitenkin olen mieleltäni ja ajattelultani ennemminkin hidas kuin nopea, otteeni enemmän kömpelö kuin virtuoosimainen ja maalaukseni enemmänkin perinteisiä kuin rajoja rikkovia, pidän yllä mielenkiintoa työhön leikkimällä materiaaleilla. Sotken ja läträän, käytän lammikoittain maalausnestettä, uitan liituja ja kyniä liuottimissa, maalaan pohjalle, jossa ei ole tartuntapintaa, levitän väriä milloin milläkin ja kaiken tämän leikkimisen jälkeen vietän unettomia öitä selvittäen, kuinka epäortodoksisesti tehty maalaus tulee kestämään. Tarvitsen kuitenkin leikkini, jotta maalaamisessa on mitään mieltä, ja minun on edettävä materiaalisten sattumien kautta, jotta lopputuloksesta tulee kiinnostava.

Olen synestesteetikko. Värit eivät ainoastaan näy minulle, vaan ne myös esimerkiksi äänitelevät ja esiintyvät omanlaisinaan persoonina. Tämän voisi olettaa olevan hauskaa ja johtavan jatkuvaan hakeutumiseen miellyttävien äänien ja hyvien tyyppien seuraan, mutta näin ei ole. Maalaaminen on rajankäyntiä tutun ja tuntemattoman, ilmeisen ja epäselvän,

miellyttävän ja epämiellyttävän välillä. Kuten elämässä yleensäkin, siedän myös niitä, joista en juurikaan pidä ja tunnen mielenkiintoa niihin, jotka ärsyttävät.

Koska värit äänтелеvät, en kuitenkaan aina jaksa niitä. Siksi monet maalaukseni kääntyvät valmistuessaan lopulta harmaan eri sävyihin. Harmaan sävyt nimittäin tyytyvät hymisemään hiljaa ja kauniisti. Vain yksi tietty sävy pysyy täysin hiljaa. Monta kertaa aloitan maalauksen koko paletin kirjolla, mutta työn edetessä värimaailma karsiutuu ja tuloksena on harmaa tai lähes musta maalaus, jonka kerroksissa kuultelee häivähdys pohjan valkoista tai hopeapigmentin hohdetta. Harmaissa ja tummissa, lähes mustissa sävyissä elää parhaiten värin materiaalisuus, joka saa lähestymään teosta pelkästään aistimellisesti, ohi järjen, ja seuraamaan materiaalin liikettä. Näin väristä tulee enemmän kuin materiaali, siitä tulee sisältö. Opiskeluajoltani parinkymmenen vuoden takaa muistan Petri Hytösen lausahtaneen, että tärkeimpiä värejä maalarille ovat värilliset murretut harmaat, muuta ei tarvitakaan. Kuinka oikeassa olitkaan, Petri!

Abstrahoin ja muuntelen. Lähtökohta maalauksilleni on usein havainnossa, mutta en ole juurikaan kiinnostunut itse havainnosta, vaan sen aiheuttamasta halusta pysähtyä katsomaan. Usein kiinnostukseni herättää näkymä tai kohde, jossa ei näennäisesti ole mitään ja valo, joka nostaa esiin jotakin. Jäljittäessäni tätä jotakin, kenties häilyvässä valossa hetkellisesti näyttäytyvää havaintoa tai ajatusta, maalaan kerroksia. Jos en tavoita haluamaani, hermostun, maalaan kaiken yli ja ryhdyn uuteen jäljitykseen väriä raaputtaen, liottaen ja pois hangaten. Maalausprosessin aikana havainto irtautuu alkuperäisestä ja siihen sekoittuvat niin hetkelliset ajatukseni kuin maalaamisen eleestä syntyvät sattumatkin. Valmiin maalauksen kiinnittää alkuperäiseen havaintoon toisinaan teoksen nimi, aina ei enää sekään.

En pidä mielenmaisema-termistä, mutta sanan yleinen merkitys kuvaa kutakuinkin hyvin maalauksiani. Itse olen mieltyneempi kuvaamaan maalauksiani vaikkapa teoksina, jotka kertovat havainnoista varsinaisesti tapahtuvan ulkopuolella. Yhtä lailla pidän siitä, kuinka muut ovat kuvanneet työskentelyäni lyhyesti sanoilla ”käsitteellinen elemaalari” tai pidemmästi ”subtle, nuanced painting resembles a theatre of shadows, where, even at watching a silhouette or a form, you may not divine the secret hidden behind the screen. The

monochromatic painting of subtle tones and nuances is a meditative relationship with the environment.”*

* taidekriitikko Vaidilutė Brazauskaitė-L., Liettuva

Colour as material and content

I use whatever colours happen to be at hand at the moment, basically: oil paint, oil paint sticks, chalk, Conte crayons, pencils; good and classy, cheap and bad. I have sometimes even swept the dirty studio floor with paintings in order to achieve the hue I want. I'm not picky about quality standards but what I am picky about is how the colour feels: if the material doesn't behave as wish, I'll let it gather dust in the corner of the studio. At times, a cheap colour with a bad pigment does precisely what I want it to do. The same applies to other utensils as well: I may paint with an old, worn-out brush for years because there is a certain feel in its handle and because its hardened bristles also yield specific results. New brushes may remain unused because there is something in the way they feel in the hand or on the painting surface isn't satisfactory. Sometimes I treasure my old, dried-up painting rags and sponges because they have once produced what I want – and maybe they will in the future as well.

I am impatient when I paint. I get tired and bored if I, by chance, happen to create too many guiding thoughts or if I have to follow procedures related to a certain technique. Due to my mind and my thinking being rather slow than fast, my touch rather clumsy than virtuosic, and my paintings rather traditional than groundbreaking, I'm able to entertain an interest in the work by playing with materials. I make a mess playing with liquids, using puddles of paint, dipping crayons and pencils in solvents, painting on layers with no contact surface, spreading the colours with this and that, and after all of this fiddling I spend sleepless nights trying to solve whether paintings conceived in such an unorthodox manner will last. Nevertheless, I need my games in order for painting to make any sense to me. And I need to proceed via material coincidences in order for the result to be interesting. I am synaesthetic. I don't just see colours, but they also make noises and present themselves as different personalities. It might be considered fun, and one might think that such a person is pulled towards pleasant sounds and nice guys, but this is not the case. Painting means straddling the known and the

unknown, the obvious and the unclear, the pleasant and the unpleasant. As in life in general, I tolerate people who I don't particularly like and I'm interested in those who irritate me.

Sometimes I get tired of colours because they make noises. For this reason, many of my paintings eventually turn into hues of grey. As it happens, the grey hues settle for humming quietly and beautifully. There is just one hue that remains completely silent. I often begin a painting with the whole spectrum of the palette, but as the work proceeds colours fall off, leading a grey or completely black painting with white canvas or silver pigment's glow shimmering through the layers. The materiality of colour, most vivid in the grey and dark, almost black hues, enables one to approach a painting simply through senses, bypassing reason, and to follow the movement of the material. In this way colour becomes more than mere material: it becomes the content. I remember what Petri Hytönen said twenty years ago when I was studying. He said, colourful, broken greys are the most important colours for a painter, else is inconsequential. How right you were, Petri! I make abstractions and variations. My paintings often begin with observation, but I'm not as interested in the observation itself as I'm in the desire to stop and look where it leads to. Often I get interested in a view or an object which, as such, doesn't seem special in any way, and I'm interested in the light that brings something up. As I try to trace this something – perhaps an observation or an idea that is visible in a shimmering light for a moment – I'm painting layers. If I don't achieve what I want, I get agitated, paint over it all and begin the chase anew by scratching, soaking and rubbing the paint away.

During the painting process, the observation is detached from its origin, and it's intermingled with present thoughts as well as coincidences that occur in the act of painting. Sometimes the only link between the finished work and the original observation is the name, or not even that.

I don't like the term *mindscape*, even if the general sense of the word illustrates my paintings fairly well. I prefer to describe my paintings as works that depict observations beyond what is actually happening. I'm equally fond of the way other people have defined my work simply as 'conceptual gesture painting' or more elaborately 'subtle, nuanced painting [which] resembles a theatre of shadows, where, even at watching a silhouette or a form, you may not

divine the secret hidden behind the screen. The monochromatic painting of subtle tones and nuances is a meditative relationship with the environment' (art critic Vaidilutė Brazauskaitė-L., Lithuania).